

THIẾT LẬP NGÂN HÀNG SỮA MẸ ĐẦU TIÊN TẠI VIỆT NAM

Tại Bệnh Viện Phụ Sản - Nhi Đà Nẵng

Tại sao cần có ngân hàng sữa mẹ?

Trẻ sơ sinh cần được chăm sóc tốt nhất để sống và phát triển khỏe mạnh, bao gồm một trong các loại được phẩm sẵn có tinh túy nhất của loài người: sữa mẹ. Sữa mẹ giúp tăng cường sức khỏe, khả năng hấp thụ, tiêu hóa, thúc đẩy hệ miễn dịch, cùng nhiều lợi ích khác. Không một nguồn dinh dưỡng nào có thể hỗ trợ sự sống ngay lập tức cũng như đem lại nhiều lợi ích trước mắt và lâu dài như sữa mẹ.

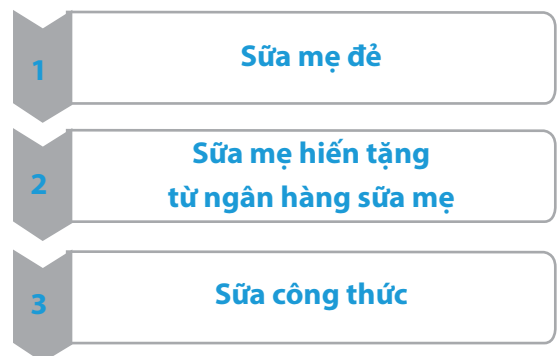
Ngoài hỗ trợ phát triển và tăng trưởng lý tưởng cho trẻ, tạp chí The Lancet ước tính rằng những thực hành nuôi con bằng sữa mẹ tối ưu trên thế giới có thể ngăn ngừa hơn 820.000 ca tử vong ở trẻ em dưới năm tuổi mỗi năm. *

Tuy nhiên, không phải mọi bà mẹ đều có thể nuôi con bằng sữa mẹ, do mắc bệnh hoặc đang dùng các loại thuốc không phù hợp khi cho con bú. Bên cạnh đó, nhóm trẻ sơ sinh dễ bị tổn thương - như trẻ mồ côi, trẻ thiếu cân, trẻ sinh non, hoặc trẻ bị bệnh nặng - có thể không được tiếp cận sữa của mẹ đẻ. Đối với các trường hợp này, Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) khuyến cáo nên cung cấp sữa mẹ hiến tặng để đảm bảo trẻ sơ sinh có thể nhận được những lợi ích sống còn từ sữa mẹ (xem Hình 1).

Ngân hàng sữa mẹ thúc đẩy thể trạng tối ưu ở nhóm trẻ có nguy cơ cao khi người mẹ không thể cho con sữa của mình. Sữa mẹ được các bà mẹ đang trong thời kỳ con bú tình nguyện hiến tặng sau khi họ đã trải qua kiểm tra sàng lọc. Tiếp theo, sữa mẹ được xử lý, lưu trữ, và phân phối theo một quy trình nghiêm ngặt nhằm đảm bảo cung cấp sữa hiến tặng an toàn, đạt chất lượng cao, và đáp ứng nhu cầu của trẻ sơ sinh có nguy cơ bị suy dinh dưỡng hoặc nhiễm trùng.

Trước đây, vì Việt Nam chưa có ngân hàng sữa mẹ nên trẻ sơ sinh chưa có cơ hội tiếp cận được can thiệp mang ý nghĩa cứu sinh này. Gia tăng nhận thức về ích lợi của sữa mẹ hiến tặng, thiết lập các chính sách hỗ trợ, và tích hợp ngân hàng sữa mẹ vào hệ thống y tế, là những bước quan trọng nhằm đảm bảo tiếp cận sữa mẹ hiến tặng an toàn cho nhóm trẻ có nhu cầu thực sự.

Hình 1: Bảng thứ tự sữa ưu tiên dành cho trẻ mới sinh có nguy cơ cao của WHO

* Ở 75 quốc gia nơi 95% số ca tử vong xảy ra ở trẻ dưới 5 tuổi.

Mục tiêu dự án:

- ✓ Thành lập ngân hàng sữa mẹ tại Bệnh Viện Phụ Sản - Nhi Đà Nẵng để cung cấp cơ hội tiếp cận sữa mẹ miễn tặng cho 3.000 – 4.000 trẻ sơ sinh nguy cơ cao mỗi năm
- ✓ Tạo nền tảng để soạn thảo Hướng dẫn Quốc gia về ngân hàng sữa mẹ và thành lập mạng lưới ngân hàng sữa mẹ trên toàn quốc
- ✓ Lồng ghép hệ thống ngân hàng sữa mẹ vào chương trình khuyến khích nuôi con bằng sữa mẹ, với mục tiêu gia tăng tiếp cận sữa mẹ cho tất cả trẻ sơ sinh

Thí điểm Ngân hàng sữa mẹ tại Đà Nẵng

Trong những năm qua, Sở Y Tế Đà Nẵng đã không ngừng cải thiện các thực hành nuôi con bằng sữa mẹ và chăm sóc sơ sinh thiết yếu. Hiện tại, Sở đang hỗ trợ hoạt động của ngân hàng sữa mẹ đầu tiên của Việt Nam, được thành lập năm 2017 tại Bệnh Viện Phụ Sản - Nhi Đà Nẵng. Trong 15.000 ca sinh hàng năm tại bệnh viện, có khoảng 3.000 – 4.000 trẻ sơ sinh có nguy cơ bị suy dinh dưỡng hoặc nhiễm trùng. Nhóm trẻ này sẽ được hưởng những lợi ích vô cùng to lớn nếu được tiếp cận nguồn sữa mẹ miễn tặng. Từ cuối năm 2015, Alive & Thrive và PATH đã bắt đầu hỗ trợ Bệnh Viện Phụ sản - Nhi Đà Nẵng nhằm thí điểm cơ sở mang tính đột phá này và đặt nền móng cho những cơ sở tương tự trên phạm vi cả nước.

Được Alive & Thrive và PATH hỗ trợ kỹ thuật chuyên môn cùng cam kết mạnh mẽ của Bệnh Viện Phụ Sản - Nhi Đà Nẵng, ngân hàng sữa mẹ đầu tiên của Việt Nam đã được thành lập với trang bị thiết bị cao cấp đạt tiêu chuẩn quốc tế. Alive & Thrive và PATH cùng hỗ trợ Đà Nẵng xây dựng quy trình và hướng dẫn vận hành tiêu chuẩn để chỉ đạo hoạt động của ngân hàng sữa mẹ. Alive & Thrive và PATH cũng tạo cơ hội để Bệnh Viện Phụ Sản - Nhi Đà Nẵng học tập trao đổi kinh nghiệm từ các ngân hàng sữa mẹ ở Scotland và Na Uy. Điều này đã giúp ngân hàng sữa mẹ tại Đà Nẵng thiết lập được các quy trình chặt chẽ và xây dựng đội ngũ nhân viên có năng lực cao.

Nhân viên ngân hàng sữa mẹ đang chia sữa miễn tặng đã được thanh trùng vào chai để sẵn sàng đưa vào sử dụng
Nguồn: Alive & Thrive

Trẻ nhẹ cân được cho ăn sữa mẹ bằng ống thông tại Bệnh viện Phụ sản – Nhi Đà Nẵng
Nguồn: Alive & Thrive

Việc tập huấn cho đội ngũ y bác sĩ của bệnh viện khiến cho ngân hàng sữa mẹ trở thành một bộ phận không thể tách rời trong công tác chăm sóc sau sinh và sơ sinh tại Bệnh Viện Phụ Sản - Nhi Đà Nẵng. Các nhân viên được cử làm việc tại ngân hàng sữa mẹ đều được huấn luyện cách thức kiểm tra, thanh trùng, bảo quản, và theo dõi sữa hiến tặng, nhằm đảm bảo sữa mẹ hiến tặng an toàn đối với trẻ có nguy cơ cao. Các y bác sĩ khoa sơ sinh và sau sinh được tập huấn để khuyến khích các bà mẹ đang cho con bú hiến tặng sữa dư của họ cho ngân hàng sữa mẹ, cũng như cách thức chỉ định liều lượng sữa mẹ hiến tặng cho trẻ sơ sinh có nguy cơ cao mà bà mẹ không thể cho con bú trực tiếp. Tài liệu truyền thông được phân phát đến toàn bệnh viện để nâng cao nhận thức về mục đích của ngân hàng sữa mẹ, khuyến khích các bà mẹ có tiềm năng trở thành người hiến tặng sữa mẹ, và khuyến khích sử dụng sữa mẹ hiến tặng ở những đối tượng có nhu cầu.

Alive & Thrive và PATH cũng đã hỗ trợ bệnh viện thiết lập một hệ thống thu thập thông tin giúp theo dõi mọi khâu của toàn bộ quy trình nhằm đảm bảo ngân hàng sữa mẹ hoạt động hiệu quả. Dữ liệu giám sát cũng sẽ cho biết liệu ngân hàng sữa mẹ có thu hút đủ số lượng bà mẹ hiến tặng để đáp ứng nhu cầu về sữa mẹ hiến tặng hay không – bởi đây là yếu tố then chốt cho thành công của chương trình thí điểm này.

Bên cạnh việc giúp cho 3.000 – 4.000 trẻ sơ sinh có nguy cơ cao được tiếp cận sữa mẹ hiến tặng mỗi năm, kinh nghiệm của ngân hàng sữa mẹ tại Đà Nẵng sẽ chứng minh tính khả thi của mô hình này. Đây là bước khởi đầu để phát triển Hướng dẫn quốc gia về ngân hàng sữa mẹ và thành lập mạng lưới ngân hàng sữa mẹ trên khắp toàn quốc, đem lại tiềm năng cứu sống hàng ngàn trẻ sơ sinh, đảm bảo trẻ tăng trưởng và phát triển khỏe mạnh.

Tháng Tư, 2017

Tài liệu tham khảo:

Arnold LD. Global health policies that support the use of banked donor human milk: a human rights issue. *International Breastfeeding Journal*. 2006;1:26.

PATH. Strengthening Human Milk Banking: A Global Implementation Framework. Version 1.1. Seattle, Washington, USA: Bill & Melinda Gates Foundation Grand Challenges initiative, PATH; 2013

The Lancet, "Breastfeeding Series," 2016.

Victoria, Cesar G et al. Breastfeeding in the 21st century: epidemiology, mechanisms, and lifelong effect. *The Lancet*. 2016 January; 387 (10017); 475 – 490. Available from: www.thelancet.com.

WHO. Breastfeeding: Global Targets 2025. Available at: http://www.who.int/nutrition/global-target-2025/infographic_breastfeeding.pdf. Accessed February 23, 2016

WHO. Guidelines on optimal feeding of low birth-weight infants in low- and middle-income countries. Geneva, World Health Organization; 2011. Available from www.who.int/elena/titles/full_recommendations/feeding_lbwt/en.

Trẻ sơ sinh hưởng lợi từ ngân hàng sữa mẹ

- ✓ Sinh non
- ✓ Nhẹ cân
- ✓ Con của bà mẹ nhiễm HIV
- ✓ Suy dinh dưỡng nặng
- ✓ Mồ côi

Ngân hàng Sữa Mẹ

THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

Alive & Thrive là sáng kiến nhằm cứu sống, ngăn ngừa bệnh tật, đảm bảo sự tăng trưởng và phát triển khỏe mạnh thông qua cải thiện thực hành nuôi con bằng sữa mẹ và cho ăn bổ sung. Alive & Thrive do Bill & Melinda Gates Foundation, chính phủ Canada và chính phủ Ireland tài trợ và được điều hành bởi FHI 360.

PATH là một tổ chức phi chính phủ quốc tế có mục đích cứu sống và nâng cao sức khỏe thông qua việc thúc đẩy sáng kiến đổi mới dựa trên kiến thức kinh doanh, chuyên môn khoa học và y tế công cộng cùng với nhiệt huyết đem lại cơ hội bình đẳng về y tế. Hoạt động của PATH đối với ngân hàng sữa mẹ đầu tiên tại Việt Nam do Margaret A. Cargill Philanthropiestài trợ.

